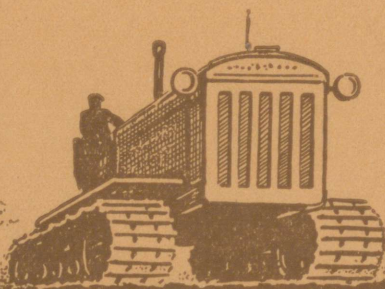

R 18 581
SOTSIALISTLIKU TÖÖ KANGELASTE
TÖÖKOGE M U S I

I. RAKITIN

46 TSENTNERIT
SUVINISU
HEKTAARILT

EESTI RIIKLIK KIRJASTUS
TALLINN 1950

18581
SOTSIALISTLIKU TOO KANGELASTE TOOKOGEMUSI

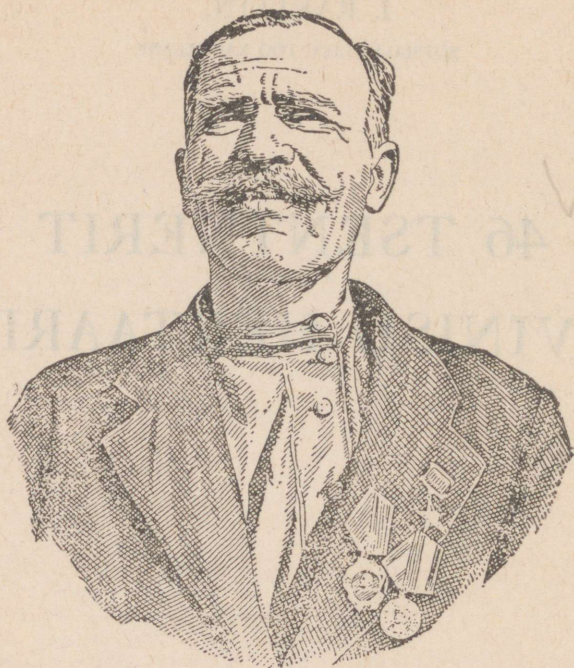
I. RAKITIN,
SOTSIALISTLIKU TOO KANGELANE

46 TSENTNERIT
SUVINISU HEKTAARILT

EESTI RIIKLIK KIRJASTUS
TALLINN 1950

I. RAKITIN,
sotsialistliku töö kangelane

ARHIIVKOGU

2

Tartu Riikliku Ülikooli
Raamatukogu

8027

EESSONA

„Parim põlluharija Altais“ — nii kirjutas „Pravda“ 1947. a. sügisel sotsialistliku töö kangelasest Ivan Nikitovitš Rakitinist.

Silmapaistva maaviljeluse meistrina sai ta juba üksteist aastat rekordilisi suvinisusaake karmides Altai kraai tingimustes.

On iseloomustav, et rakitinlikul põllul suurenevad viljasaagid aastast aastasse. Kus senini võrsus üks viljapea, seal kasvab neid nüüd kaks. 79,8 tsentnerit nisu hektaarilt sai Rakitin esmakordselt 1937. aastal. See oli suur võit, mis saavutati kõrgetasemelist agrotehnikat rakendades. Lumekogumist kasutas brigaad, kus töötas I. Rakitin, esmakordselt 1937. aasta talvel; kevadel aga kaevati kraavid ja tehti vallid lumevee äravoolamise takistamiseks, seejärel viidi läbi kaks varajast äestamist ning lõpuks anti nisule kaks korda pealtvæetist.

Rakitin ise ja tema kaaslased hakkasid õppima agrotehnika õigeid võtteid. Kujunes elav kirjavahetus meie maa silmapaistvamate õpetlaste ja maaviljeluse meistritega. Iga terakese uutest kogemustest, iga uue saavutuse põllumajandusteaduse alal püüdsid kolhoosnikud rakendada oma põldudel.

Visa töö tagajärjel saavutati 1946. aastal uus võit: 22,5 hektari suuruselt põlluosalt saadi 34 tsentnerit eriti head nisu hektaarilt, igalt ülejäänud 28 hektaarilt aga 18 tsentnerit. Ennastsalgava töö eest andis valitsus Rakitinile sotsialistliku töö kangelase kõrge aunimetuse.

Kuid kuulsaks saanud Rakitin ei rahuldunud saavutatuga. Ta jätkas oma meisterlikkuse viimistlemist. 1947. aastal ületas ta omaenda rekordi, kogudes kõige suurema suvinisusaagi Altais. Kaheksa hektari suuruselt maatükilt sai ta 46 tsentnerit ja 12 hektari suuruselt maatükilt 31 tsentnerit suvinisu hektaarilt.

Agrotehnilises kompleksis, mida rakendab Rakitin, omab erilist tähtsust suvinisu alla võetav kesa. Suvinisu alla võetavate kesatükide künd tehti suvivilja külvi lõpul, mais, seega peaaegu aasta enne külvi. Suvinisu alla võetavat kesa ei kultiveeri Rakitin mitte ainult ühel, vaid kahel korral.

Rakitin on täpselt ja üksikasjaliselt välja töötanud lumekogumise süsteemi, mis viiakse läbi lumevärvate mitmekordse ümberpaigutamise teel (sellega saadakse kuni meetri paksune lumekiht). Rakitin

on suvinisu varajaste külvide pooldaja, mida aga ei peeta Siberis parimaks. Näiteks 1946. aastal tehti külv 17. aprillil, 1947. aastal aga 21. aprillil. Rakitini poolt teostatud varajased külvid soojendatud seemnetega andsid suurepäraseid tagajärgi. I. Rakitin on hästi välja töötanud nisuorase äestamise korra. Äestati pärast pealtväetamist. Külvi puhul 21.—22. aprillini kandusid väetamise tähtajad 3., 17. ja 28. maile. 6—7 sm sügavuse külvi juures ilmnis, et äestamine on täiesti võimalik juba 10 päeva pärast külvamist. Teist korda äestati 25—26 päeva ja kolmandat korda 36—37 päeva järel pärast külvamist. Kolmandal äestamisel kasutas ta pärisuunaliste pulkadega reha ajal, kus taimed omasid märgatavat kõrgust. I. Rakitin märkis, et kolhoosnikud olid esimestel aastatel jahmunud, kui nad nägid põldu pärast äestamist mustendamas. Mul tuli kirjutada ja kõnelda sellest, et põld muutub mustaks siis, kui äke hallina näivat pealispinda läbides segab selle suure niiskussisaldusega mullakihtidega. Säärane mustendumine leiab aset ka siis, kui taimede juures ei esine mingisuguseid vigastusi. Suurt huvi pakub I. Rakitini poolt välja töötatud agrotehniline plaan 1949. aastaks.

Miks siis Rakitini viljasaagid aastast aastasse suurenevad?

Kõige paremini kõneleb sellest Ivan Rakitin ise oma raamatus.

„Meie saladused on lihtsad ja kättesaadavad igale ausale kolhoosnikule ja üldse igahühele, kes on võimeline töötama ennastsalgavalt ja andumusega. Võitlus viljasaagi eest võib anda tagajärgi ainult siis, kui põllumajandusteaduse eesrindlike saavutusi edukalt seotakse praktikaga.“

Selles seisabki üks Rakitini töö saladusi võitluses suurte saakide eest: s. o. kogu agrotehnilise kompleksi rakendamine ja kõigi agrotehniliste reeglite range silmaspidamine. See on: kesa suvinisu all, lumekogumine, lumevee säilitamine, varajane äestamine, ristikülvi kasutamine, mitmekordne pealtväetamine ja umbrohu hävitamine külvidest. Rakitin võtab kasutusele uusi sorte, näiteks miltuurum 553, kuid ta pühendab ühtlasi märkimisväärset tähelepanu ka kõvale nisule.

Teine edu saladus seisab selles, et Ivan Rakitin ja tema kuulsad sõbrad sügavalt usuvad oma asjasse ega karda raskusi, mistõttu saadakse suuri saake ilmastikule vaatamata.

Käesolevas raamatukeses on sotsialistliku töö kangelane Ivan Rakitin edasi andnud silmapaistva maaviljeluse meistri rikkalikke kogemusi. I. Rakitin püüab saavutada, et suuri saake koguksid mitte ainult üksikud brigaadid ja kolhoosid, vaid terved rajoonid selleks, et nõukogude talurahvas võiks täiendavalt anda kogu maale veelgi sadasi miljoneid puudasi vilja.

Lenini-nimelise Põllumajandusteaduste Akadeemia
tegevliige

I. JAKUŠKIN

JEFREMOVI ALGATUSEL

Üleliidulisel kolhoosnikute lööktöoliste nõupidamisel 1935. aastal püstitas seltsimees Stalin ülesande tõsta iga-aastane teraviljatoodang 7—8 miljardi puudani.

Vastuseks juhi üleskutsesele hakkasid parimad inimesed kolhoosides ja sovhoosides oma töös kasutama kõiki agronoomilisi näpunäiteid ja kasutusele võtma uusi töövõtteid.

Altais paistis julge novaatorina silma meie rajooni kolhoosnik, minu naaber ja vana sõber Mihhail Jerofejevitsš Jefremov. Rakendades uusimat agrotehnikat sai ta 1936. aastal esimesena krais 360 puuda (59 tsentnerit) nisu hektaarilt. Jefremovi võit oli eriti tähelepanuväärne sellepärast, et ta saavutas selle erakordselt suure viljasaagi avaras Siberi stepis, kus kliima on muutlik ja kapriisne. See suur saak saadi nõudlikumalt kultuurilt, mis tihti kannatas kliimamõjude all, — suvinisult.

Altais kannatab vili varajaste sügiskülmade all, seda kuivatavad kõrvetav tuul ja põud. Mõnel aastal vili kõrbeb, teisel aastal lamandub. Külmad tabavad meil vilja sageli siis, kui see on kõrrel valmimata. Altai peamine põllukultuur, suvinisu, annab tihti ebaühtlase saagi. Sotsialistlikus põllumajanduses omab määratu suurt tähtsust mullaviljakuse tõstmine.

Kuni revolutsioonini elasid talupojad siin halvasti. Altais pääsesid nad tsaari mäekaevandustes teoorjusest möödunud sajandil ja hakkasid tegelema põllutööga. Tootmisvahendeiks olid neil kõige primitiivsemad harkadrad. Seepärast saadi isegi parimaillt uudismaadelt keskmiselt 25—30 puuda nisu tiinult.

On möödunud ainult kolmkümmend aastat, ja nüüd tõuseb viljasaak juba rekordarvudeni: kakssada, kolmsada, isegi kolmsada kuuskümmend puuda hektaarilt.

Kasutades Mihhail Jefremovi meetodeid kogusin ma 1937. aastal oma maatükilt 79,8 tsentnerit nisu hektaarilt. Kolhoosis „Molodaja Gvardija“ sai kolhoosnik Ivan Tšumanov 86 tsentnerit nisu hektaarilt.

Algul näis, et need edusammud on juhuslikud, sest ei või ju saada pidevalt sääraseid suuri viljasaake, eriti suurtel maa-aladel.

Kuid Altai eesrindlased, kes on juba rida aastaid kogunud 100- ja 200-puudaseid viljasaake, hajutasid kõik need kahtlused.

Oma raamatukeses tahan ma jutustada sellest, kuidas meie, viimisteltes töövõtteid ja rakendades uusimat agrotehnikat, suurendame viljasaaki aastast aastasse.

TEE VÕIDULE

Olles kolhoosnikuks Bestuževski külanõukogu kolhoosis „Novõi Tšarõš“, saime 1937. aastal esimese rekordilise viljasaagi.

Meie maatükk kujutas endast mitmeaastast 2 hektaari suurust sööti, mis künti üles 1936. aasta sügisel suviviljade külviks. Muld oli nagu kõikjal meie rajoonis mustmuld.

15. augustil tegime nagu kõik teisedki meie rajoonis sügiskünni traktoriadraga 22 sm sügavuselt. Kogu talve jooksul, alates novembrist kuni peaaegu aprillini, kogusime lund. Kogutud lume kiht ulatus kogu maa-alal ühe meetrini. Põllul püstitasime 20-meetrilise vahekaugusega ridadesse rohkem kui 300 hagudest tehtud lumeväraavat. Neid lumeväraavaid paigutasime talve jooksul seitse korda ümber.

5. aprillil, kui lumi hakkas sulama, läksime kõik põllule lumevett säilitama. Siin me muutusime juba mullakaevureiks: tegime paise ja lumevalle ning kühveldasime hangedest lund igale poole laiali, et see sulaks põllul ühtlaselt.

Et me tollal põldude ettevalmistamisel suurte saakide jaoks ei omanud veel küllaldaselt kogemusi, tegime vea: me ei andnud põllule sügiskünni alla väetist. Seepärast tuli kogu väetis anda kevadel.

15. aprillil, kui muld tahenes, äestasime varakult, et säilitada mullas niiskust.

Kogusin oma töökaaslased kokku ja ütlesin:

„Päike kõrvetab. Kogusime palju vett põllule. Nüüd on meie ülesandeks takistada vee auramist ja säilitada niiskust.“

Äestajate eel liikusid tuhakülvajad. Kui tuhk külvati põllule, kleepus see kohe niiskele mullale ja kevadtuuled ei kandnud seda ära. Äke kobestas mulla pealmise kihi.

Viie päeva pärast saatsime põllule traktorikultivaatori. Kultiveerisime ja äestasime kahel korral. Kogu 2 hektaari suurusele maatükile andsime enne kultiveerimist 36 tonni kõdunenud sõnnikut ja 4 tonni superfosfaati.

Kultiveerimise järel alustasime teisel päeval külvi. Külvi eel jaroviseerisime nisuseemne. Seda tehti meie kolhoosis esmakordselt.

Külvasime valitud ja mitmel korral proovitud seemet, mida sorteerisime kaks korda: triööril ja käsitsi sõeltel, kusjuures püüdsime välja valida kõige suuremad terad.

Külvasime uudsel viisil, ristikülvimeetodil hobu-reaskülvimasinaga. Külvimasin sõitis algul piki ja seejärel risti põldu. Igale hektaarile külvati 180 kg hordeiforme nisuseemet, mille idanevus on 96%. Seemendasime 6—7 sm sügavuselt. Külvamise lõpetasime ühe päevaga ja juba viiendal päeval hakkas põld haljendama.

Kümne päeva pärast külvi pealtväetasime orast esimest korda; selleks kasutasime talvel kogutud lambasõnnikut; 3 tonni sõnnikut lahjendasime nelja tuhande ämbri veega. Taimi kastsime pealtväetamiseks erimasinaga. Masinast tuleb aga eriti rääkida. Selle valmistasid kolhoosi sepad ja puusepad. Masin kujutab endast kahele rattale asetatud raami, mis on varustatud diisliga kahe hobuse rakendamiseks. Raamile on kinnitatud kast, kuhu valatakse vedel väetis.

Kasti põhja tegime ava, mille varustasime puust punniga. Ava alla seadsime plekist renni, mille põhjast löödi läbi mulgud. Säärase sõela läbi tungiski vihmana pihustatud väetis maapinnale ja väetas seda. Säärane mehhaniseeritud kastmisviis oli meile uudne.

17. mail viisime läbi teise pealtväetamise lahjendatud linnusõnnikuga, mida andsime 5 tsentnerit hektaarile. Sellele lisasime lahjendamiseks kaks ja pool tuhat ämbrit vett.

Tuleb öelda, et virtsavee kasutamisega vedas meil üpris hästi. Siiani ei olnud meil seda väetist tarvitatud ja meie ei teadnud, kuidas seda on parem koguda. Otsustasime kaevata sõnnikuhunniku juurde augu. Arvestasime, et virtsavesi immitseb hunnikust ja tilgub auku, kuid selgus, et pehme muld ei hoiä vedelat väetist ja kõik imbub maasse. Mida me kõik ära ei proovinud! Määrisime isegi augu seinu saviga. Lõpuks otsustasime sõnniku vedada otse põllule kuhja ja seal kaevasime augu virtsa kogumiseks. Põllul oli muld tihkem kui karjaõues, kuid ega me püüdnudki virtsa kaua hoida, küll aga püüdsime seda kohe ära tarvitada.

Esmakordselt otsustasime ka oraseid äestada. Esimest korda pärast esimest pealtväetamist äestasime siksakäketega põllu diagonaali suunas.

Kui äke liikus nurgast nurka, ma peaaegu ehmusin, sest kogu maa mustendas, äke otsekui kiskus üles kogu orase. Vaatan, kaaskolhoosnikud muutuvad tusaseks ja räägivad:

„Nii ikka ei või põldu rikkuda, Ivan Nikitovitš. Võib-olla on parem, kui lakkad äestamast?“

Mulle meenusid kõnelus Jefremoviga ja tema sõnad: „Juhuslikult rebime küll ühe taime välja, kuid seal tärkab homme viis asemele.“

Seepärast ütlesin:

„Äestamist tuleb jätkata. Nägite isegi, millise hea viljasaagi sai Jefremov. Kuid tema äestas koguni kolm korda...“

Nukralt sammusime põllult kodu poole. Põld, mis oli alles hommikul roheline, nüüd aina mustendas. Öösel magasin halvasti, ja niipea kui lõi koitma, ruttasin põllule. Seal läks süda kohe kergemaks. Noored võrsed tõusid, sirutasid endid ja tõepoolest haljendasid veelgi rohkem. Tagasiteel kohtusin teistega, kes vilja pärast samuti rahutust tundis.

Pärast teistkordset pealtväetamist äestasime jällegi. Nüüd tegutsesime juba julgemini. Veel kolmandatki korda andsime pealtväetist ja seejärel äestasime ka põldu kolmandat korda, kuid mitte enam

äkkega, sest oras oli pikaks sirgunud; seekord töötasime hoburehade-
dega, mille pulgad olid pööratud pärisuunaliselt.

5. juunil kitkusime umbrohtu, kuid seda esines vähe selletõttu, et
seeme oli hoolikalt valitud ja maa hästi ette valmistatud.

26. augustil alustasime lõikust masinaga. Vilja sidusime vihkude-
desse ja panime hakki. Korjasime põllult kokku iga pudenenud vil-
japea.

Viljapeksu lõpetasime 14. septembril. Saagi tõstsime kohe kaa-
lule. 79,8 tsentnerit hektaarilt — see oli meie töö-tagajärg.

Nõnda veendusime praktiliselt selles, mis on eesrindliku agro-
tehnikala aluseks. Lühidalt kokku võttes on need järgmised.

Põldudel tehakse kesal varajane sügiskünn 20—22 sm sügavuselt.
Kesa hoitakse mustana kogu suve. Talvel omakorda kogutakse põl-
lule rohkem kui meetripaksune lumekiht ning kevadel takistatakse
lumevee äravoolu. Külv tehakse 2—3 päeva jooksul. Sellega kind-
lustatakse mullas niiskuse säilimist, mis on tähtsaimaks tingimuseks
suurte saakide saamisel.

Juba sügisel alustatakse seemnete ettevalmistamist. Eesrindlased
ise valivad külviks sobiva seemne, võttes selle esmajoones oma põl-
luosal kasvatatud seemnest. Seemet puhastatakse mitmel korral
masinaga ja käsitsi, samuti proovitakse mitu korda seemne idane-
vust. Enne külvi tuleb seeme jaroviseerida akadeemik Lössenko
poolt antud juhendite järgi.

Uudselt viiakse läbi ka külv. Me õppisime jaotama seemet põl-
lule õigesti ja ühtlaselt, mis suurendab taimede arvu külvipinna iga
ühiku kohta ja, mis kõige tähtsam, suurendab viljapeade arvu,
nende mõõte ja terade arvu. Ristikülvi kasutamisel kindlustatakse
igale nisuterale enam-vähem ühtlane toitepind ja valgus. Seemenda-
sime 6—7 sm sügavuselt. Ühtlasi äestasime orase. Sellega väldi-
takse kooriku tekkimist, mis takistab orase läbitungimist maapin-
nale.

Varemail aegadel väetati põldu ilma plaanita. Ei võetud arvesse
aega, millal ja missugust väetist on taimedele vaja. Alles eesrindla-
sed tõestasid, et suuri saake võib saada ainult siis, kui mitmesugu-
seid väetisaineid, nagu kõdunenud sõnnikut, fekaale (inimväljahei-
teid), sõnnikut, tuhka, linnusõnnikut, superfosfaati või ammoonium-
sulfaati kasutatakse rangelt nendele ettenähtud järjekorras.

Käies oma kuulsa kaasmaalase jälgedes püüame viimistella
tema saavutusi ja teha kõik selleks, et tõsta Altai muldade viljakus
edaspidi veelgi kõrgemale.

Töötades kolhoosis „Novõi Tšarõš“, sai mulle selgeks, et ees-
rindlaste võtteid võib rakendada edukalt igas kolhoosis. Seda läks
mul korda tõestada ka tegelikkuses. 12. augustil 1938 valiti mind
naabruses asuva Rosa Luksemburgi nimelise kolhoosi esimeheks.

Kuigi mul tuli täita seal uusi ametikohustusi, töötasin ülepäeviti
siiski oma põlluosal kolhoosis „Novõi Tšarõš“, jätkates seal enda
poolt külvatud nisu kasvatamist. Selle koristasin ma ise. 16 hektaa-
ri suuruselt põllult saime 216 puuda (35,4 tsentnerit) nisu hektaarilt.

Hiljem, mõningate aastate jooksul, ei olnud mul enam aega oma armastatuima asjaga vahetult tegelda. Kolhoosis tuli korrastada loomapidamine, mis oli põllundusest tugevasti maha jäänud. Suuri saake on aga võimalik saada ainult siis, kui seome need kaks põllumajandusharu.

1944. aastal kerkis teravalt esile seemneküsimus. Sõja-aastail vähenes seemnevilja toodang kolhoosis tunduvalt; oli tarvis kiiresti taastada teraviljakultuuride seemnete kasvatus. Nüüd tehti mulle jällegi austavaks ülesandeks kasvatada lühima tähtajaga kolhoosis oma seemnevilja.

1944. aasta sügisel kogusime meie 40 hektaari suuruselt maatükilt 1120 tsentnerit seemnevilja, mis täielikult kindlustas kolhoosis külviks vajaliku kõrgekvaliteedilise seemne.

1945. aastal oli Altai suur põud. Kuid ka neil aastail kogusime kõrgetasemelist agrotehnikat rakendades 60 hektaari suuruselt maatükilt 108 puuda (17,7 tsentnerit) nisu hektaarilt.

Ettevalmistusi 1946. aasta lõikuseks alustasime juba 1945. aasta suvel. Juunikuu esimestel päevadel kündisime puhta kesa 18 sentimeetri sügavuselt, augusti algul aga kordasime kesa traktoriadraga 22 sentimeetri sügavuselt. Korduskünni alla andsime 420 tonni kõdunenud lambasõnnikut. Talvel aga, nagu alati, kogusime lund, asetades põllule 1700 lumeväravat ja ehitades lumevalle. Kevadel takistasime lumevee äravoolu.

Puhas kesa, sügav künd, väetamine sõnnikuga ja niiskuse kogumine ning säilitamine olid need külvielised tingimused, mis on hädavajalikud suurte saakide kasvatamisel.

1946. aasta varakevadel, 8.—10. aprillini, äestasime kesa kaks korda, kusjuures enne äestamist külvasime põllule 60 tsentnerit puutuhka. Kohe pärast äestamist, 10.—14. aprillini, kultiveerisime põllu, äestades seda samal ajal veel kord. 17. aprillil, s. o. kolme päeva pärast, alustasime ristikülvi traktoriga veetavate reaskülvimasinatega.

Külvasime kolm päeva. Eri põldudele külvasime kaht sorti seemet: kõva nisu hordeiforme 010 ja pehmet nisu miltuurum 0321. Külvatavate nisuseemnete idanevus oli 98% ja puhtus 99%. Enne külvi teostasime seemnete kuiypuhtimist kõva nõgipea vastu. Hektari külvinormiks määrasime kõvale nisule 200 kg ja pehmele nisule 160 kg. Oras tärkas kuuendal päeval. Kaks korda suve jooksul hävitasime umbrohtu käsitsi. Kolm korda andsime orasele pealtväetist: virtsavett, linnusõnnikut ja lambasõnnikut.

Lõikuse viisime läbi lühikese tähtajaga ja kadudeta. Vilja koristasime kombainiga ja saime väga suure saagi: 22,5 hektaarilt keskmiselt 34 tsentnerit ja ülejäänud 28 hektaarilt 18 tsentnerit hektari kohta.

Säärase laitmatu töö eest saime väga hea tasu. Ainuüksi lisatasuna sain ma ise 112 puuda vilja.

Kevadel saadeti mind Pjatigorski kuurorti. 20. märtsil seal olles teatati mulle rõõmustavast ja erutavast uudisest. Valitsus oli minu

tööd kõrgelt hinnanud, andes mulle sotsialistliku töö kangelase nimetuse.

Sanatooriumis puhkusel olivad õnnitlesid ja tervitasid mind soojalt. Erutatuna ja liigutatuna kõigist sündmustest läksin mägedesse. Istusin rohule ja vaatasin ümberringi. Mu ees tõusid mäed; õitsevad viljapuuaiad ümbritsesid kauneid sanatooriumi hooneid, kus puhkasid samasugused töötajad nagu minagi. Kogu minu elu, kogu ärakäidud tee meenus mulle neil minuteil ja eriti selgesti mõistsin ja tajusin, et kõige selle eest, õiguse eest õnnelikult elada meie Nõukogude riigis, õiguse eest puhata meie maa kauneimas nurgakeses, kõige selle kauni elu eest võitlesime meie, mina ja mu selt-simehed kodusõja aastail Koltšaki ja Wrangelli vastu, nõukogude võimu ja partei eest.

Meenusid unetud ööd, ratsaväe marulised atakid, võitlus Pere^okopi juures ning parteiorganisatsiooni sekretäri lihtne, mehelik ilme, kui ta mulle 1920. aastal ulatas parteipileti.

Pöördusin tagasi sanatooriumisse. Seal ootasid mind juba telegrammid omakseilt Altais. Minu töökaaslased õnnitlesid mind ja rõõmustusid ühes minuga. Ma saatsin nendele järgmise vastuse: „Annan oma bolševiku-sõna selles, et ma ei jää rahule saavutatuga. Kui partei nõudis, võtsime me tagasi Pere^okopi. Nüüd vajab meie riik vilja ja me saame ennenägematu saagi.“

Sõitsin koju tugevana ja heas tervises, haaratud palavast soovist töötada veel paremini kodumaa hüvanguks.

MEIE TÖÖST 1947. AASTAL

Ettevalmistusi oma põllul 1947. aastaks hakkasime eelmiste aastate eeskujul tegema juba 1946. aasta kevadel. Kõik need aastad olid meie põllud külvikorraväljade hulgas, kus suvinisu eelväljaks on tavaliselt puhas kesa. Meie külvame nisu harilikult alati ainult puhta kesa järel.

Seekord võtsime 20 hektaari suuruse põllu väljaspool külvikorda, arvestades seda, et uus väli asub Tšarõši jõe lähedal, kus järelikult on paremad võimalused taimede pealtvæetamiseks. Ühtlasi oli sinna lähem vedada ka sõnnikut loomalaudast. Muld oli seal hea, kuid mõningal määral siiski välja kurnatud. 1944.—1945. aastal külvati siia suvinisu. Nüüd tuli meil see lahjaksjäänud muld viljakaks muuta. Seda võis saavutada ainult põllu õigel harimisel, õigel ajal väetamisel ja mullas tingimuste loomisel nii, et taimed oma juurte kaudu võiksid alati saada mullast vajalikke toitaineid.

20. mail 1946 kündsimise põllu traktoriadraga, millele kohe järgnes äestamine. Selle esimese künni alal andsime põllule 420 tonni sõnnikut.

Suve jooksul tekkis põllule umbrohtu ja me kultiveerisime maatükki kolmel korral. Esimest korda kultiveerisime seda 15. juunil hanijalg-kultivaatoriga traktori järel, teist korda 2 nädala pärast ja

kolmandat korda 25. juulil. Kogu selle aja jooksul hoidsime põllu puhtana ja kobedana. 28. augustil kordasime kesa juba ilma äestamata.¹

Kõigil neil aastail saime palju kogemusi võitluses niiskuse varumise eest. Töötanud välja kindlad võtted lumekogumiseks, oli meil võimalik saada ühtlast ja rohket lumekihti. Suvel valmistasime hagudest pidevalt lumevärvaid. 1946. aasta sügisel, novembris, püstitasime põldudele 2000 säärast lumevärvat. 7., 8., 9. ja 10. novembril sadas paksu lund. Mõne päeva pärast aga kandis vali tuul palju lund nõgudesse. Meil tuli nädal aega vedada lund regedel nõgudest põllule. Kuhjasime põllule pikuti ja risti lumemale ning jagasime maatüki ruutudeks. Kui lumevärvaid ja -valle säärasel viisil paigutada, koguneb lund tuule suunast olenemata; peale selle tekib selle tagajärjel kogu põllul ühtlane lumekiht.

Taotleme seda, et põllupinda kataks meetrikõrgune või isegi kõrgem lumekiht. Seepärast püüame lund koguda võimalikult vara, arvestades, et mida varem on lumi kogutud, seda paksem tuleb lumekiht ja seda vähem külmub muld karmis Altai talves, seda kiiremini sulab lumi kevadel ja seda suurema niiskusega toidetakse mulda.

Talve jooksul paigutasime lumevärvaid ühest kohast teise 11 korda.

Kogemused on näidanud, et ainuüksi lumekogumisest on vähe niiskuse varumiseks mullas. Peale selle on tarvis vältida vee äravoolu põllult, sest muidu on kõik talvel tehtud töö asjatu. Tavaliselt arvestatakse, et kevadel sajab rohkem kui pool talvistest sademetest. Kui ei võeta tarvitusele erilisi abinõusid, võib kogu põllule kogutud niiskus kaduma minna.

Niiskuse varumisel peame silmas iga veepiiska.

Juba sügisel tunneme muret selle üle, kuidas säilitada niiskust kevadel. 28. augustil 1946. aastal kesa traktoriga kündes, jagasime kogu põllu ruutudeks ja tegime igal ruudul ringküüdi. Selle tagajärjel tekkisid kogu põllul pikuti ja risti mullavallid. Kevadel, kui algas kiire lumesulamine, takistasid need mullavallid vee äravoolu. Peale selle läksime labidatega põllule mullavalle korda seadma ja uusi ehitama. Kus oli vajalik, seal tegime paise lüemest ja mullast ning kühveldasime lume maatükile laiali.

Kevadel aurab niiskus mullast kiiresti. Seepärast juba 14. aprillil, kohe pärast lumesulamist, äestasime põllu või, nagu öeldakse, „katsime niiskuse kinni“.

Tavaliselt teostatakse varajast äestamist üks kord siksakäkelega. Meie aga arvame, et sel viisil kobestatakse väga vähe mulla pealmist kihti ja säilitatakse halvasti niiskust. Seepärast äestame kevadel kaks korda risti künnisuunale.

Enne külvi kultiveerisime põldu traktorikultivaatoriga kahel korral. Kultiveerimise eel andsime mullale kuivatatud lambasõnni-

¹ Varajasema kordamise puhul on soovitatav seda äestada. I. Jakuškini märkus.

kut. (Sõnniku kuivatasime selleks puhastatud kohal ja peenestasime hoburulliga).

Seda väetist andsime 8 hektaari suurusele pindalale, millelt taotlesime rekordilist suvinisusaaki. Ülejäänud 12 hektaarile aga me enne külvi väetist ei andnud.

Seemne eest hoolitsesime kogu talve. Me puhastasime ja sorteerisime seda kolm korda. 1947. aastal tuli teravilja juures eriti palju tööd teha. 1946. aastal oli sügis hiline ja seeme valmis halvasti. Esimese analüüsi tagajärjed olid lohutamatud: seemnete idanevus oli ainult 82%. Mis nüüd teha?

Otsustasime teri soojendada, teha nendele õhu- ja päikesevanne. Seitse päeva enne külvi kandsime terad aidast välja ja laotasime presentidele laiali, kus hoidsime neid soojas kevadpäikeses kõigi seitsme päeva jooksul, kühveldades neid aeg-ajalt ümber. Pärast analüüsisime seemet uuesti. Selgus, et meie poolt tehtud „vannid“ olid teradele soodsad. Pärast seda tõusis idanevus 98%-ni. Jaroviseerida oli aga juba hilja, seepärast võtsime südame rindu ja otsustasime külvata ilma jaroviseerimata, et varajast külviaega mitte mööda lasta.

1947. aasta külviks ette valmistudes arvestasime, et meie poolt väljavaliitud sordi, miltuurum 0321 tuhat tera kaalub keskmiselt 26 grammi. Pikaajalise praktika tagajärjel on meil külvinormiks igale ruutmeetrile kindlaks määratud 600 idanevat tera. Seda normi peame rangelt silmas. Tavalise reaskülvi juures takistavad 600 tera üksteise arenemist: kõrred jäävad kiduraks, pead arenevad puudulikult ja tera jääb peeneks.

Kuid juba 1937. aastast peale kasutame ristikülvi. Seejuures on igal taimel kasutada 16—20 ruutsentimeetri suurune pindala. Selle tagajärjel saavad taimed ühtlaselt valgust, niiskust ja toitaineid.

1947. aasta kevad oli külm. Paljud brigadiirid ja kolhooside esimehed kartsid varakult külvata.

Kuid meil on juba kogemusi varajaste külviaegade kasutamisel. 1946. aastal külvasime rajoonis teistest varem, kuigi ka siis oli külm kevad. Nii otsustasime ka 1947. aastal mitte oodata, kuni muld tugevasti soojeneb. Külvi alustasime 21. aprillil ja lõpetasime selle 22. aprillil.

Seejuures peab ütleva, et Altas pole need külviajad tüüpilised. Tavaliselt alustatakse meil külvi mai algul, kuid ma pidasin kinni vanast ütlusest: „Ega varajane külv käi lõunastamas hilise juures!“ Senini ei ole see meid sisse vedanud, sest varajane külv on alati andnud suurema saagi.

Muidugi pole külvi üleliigsel kiirustamisel mõnikord ka mingit väärtust. Ma mäletan säärast juhust. Kord talvel kogusime oma põlule üle 1,5 m lund. Kevade tulles algasid põllutööd. Ühes naaberkolhoosis oli külv juba pooleli, kuid meie üle naerdi sellepärast, et me kuidagi ei suutnud põllul lund laiali kühveldada, ja see takistas külvi alustamist. Kuid sügisel ei olnud naaberkolhoosil millegi üle naerda. Meie saak oli 90 puuda hektaarilt, nemad aga said vaevalt 30 puuda

hektaarilt. See kõik tuli sellest, et meie naabrid ei hoolitsenud õigel ajal niiskuse varumise eest.

Pärast külvi 1947. aastal käisid nii meie kui ka naaberkolhoosi kolhoosnikud tihti meie põldu vaatamas, ja pidevalt esitati meile üks ja sama küsimus:

„Mispärast on teie muld nii kobe, pehme ja samal ajal ühetasane, nagu oleks seda rullitud?“

Ma selgitasin nendele, et see kõik on õige maaharimise tulemus. Peale külvieelse kultiveerimise äestasin ma täiendavalt risti kultivaatori poolt aetud vagudele. Selle tagajärjel sai mulla pealispind ühetasane ja see võimaldas seemendada ühtlaselt 6—7 sm sügavuselt. Mulla sile pealispind aga kuivab vähem kevadtuultes.

Kevad oli külm ja seetõttu tärkas oras alles 7—8 päeva pärast. Oras oli ühtlane ja me otsustasime ka kohe anda taimedele toitu. Üheksandal päeval andsime nisule pealtväetisena virtsavett. Pealtväetist andsime masinaga igale hektaarile 15,6 tonni. Mõne päeva pärast (2. mail) äestasime esimest korda. Praegu ei kahtle enam keegi suviviljade varjase äestamise kasulikkuses. Kui palju aga oli rääkimisi selle agrotehnilise võtte juurutamise algul!

Enne orase võrsumist (20. mail) andsime nisule teiskordse pealtväetisena 3 tsentnerit superfosfaati hektaari kohta. Kohe seejärel äestasime teist korda hoburehaga, kusjuures selle piid olid asetatud pärisuunaliselt liikumisele.

Tavaliselt meie põllul umbrohtu ei esine. See on tingitud sellest, et me kasutame puhast kesa, kuni 20 sm sügavust varajast kundi ja 22 sm sügavust kesa korduskundi ning kontrollime seemet mitmel korral. Nõnda polnud ka seekord meie maatükil leida ainsatki umbrohukört.

Sellekipärast läksime ettenähtud korras umbrohtu kitkuma 20. juunil. Jalutasime läbi kogu põllu äärest ääreni.

Ma ütlen „jalutasime“ sellepärast, et ei olnud vajadust töötada, sest umbrohtu põllul ei leidunud.

Augustikuu algul laskus öine udu meie põldudele. Pärast selle hajumist märkasin, et kõrred muutusid mustaks ja viljapead vajasid lüüsi. Säärane udu ei ole Altai haruldane. Tavaliselt neil põldudel, kus rakendatakse agrotehnikat puudulikult, viljasaak säärase udu järel ikaldub. Vaatamata udule kogusime suure saagi ainult selle tõttu, et me varakult külvasime ja pidasime rangelt silmas kõiki agrotehnilisi nõudeid.

Viimase kümne aasta jooksul on agrotehnika meie põldudel suures määral muutunud. 1937. aastal koristasime rekordsaagi. Sellal koristati kaht hektaari lõikusmasinaga peaagu kaks ööpäeva. 1937. aastal saabus meie põllule võimas kombain. Ööpäeva jooksul koristasime ja peksime 741 tsentnerit teri. Kaheksalt hektaarilt kogusime keskmiselt 46 tsentnerit ja 12 hektaarilt igapäev keskmiselt 31 tsentnerit hektaari kohta. Terade kvaliteet oli seejuures hea.

Kohe pärast viljakoristamist hakkasime ette valmistama 1948. aasta lõikuseks.

Hakkasime lumekogumiseks varakult värvaid põimima. Lumevärvade valmistamisele pühendame väga suurt tähelepanu. Alates oktoobrikuu esimestest päevadest töötasime terve kuu metsas. Seal lõikasime remmelga- ja pajuvarbu ning raiusime teibaid lumevärvade jaoks. Seejärel põimisime värvad, valmistasime vajalikult ette teibad, vedasime need hobustega põllule laiali ja seadsime seal üles.

Varem kolhoos sügisel lumevärvaid lumekogumiseks ei valmistanud. Nüüd valmistavad ka teised kolhoosnikud meie eeskujul lumevärvaid. Soovitasime nendele lumevärvaid valmistada oktoobrikuus. Sel ajal on haod painduvad ja pehmed. Kui neid aga hiljem punuda, siis on nad kuivad ja murduvad.

1947. aastal seadsime oma põllul üles 3000 lumevärvavat. Püstitasime need varakult ja kogusime kõige hinnatavamad, s. o. esimest sügisest lund.

1948. aastal eraldatakse meile üks maatükk, mille suurus on 40 hektaari. Me seame seal sisse õige kaheksaväljase külvikorra järgmises kultuuride järjestuses:

1. Puhas kesa. 2. Suvinisu. 3. Suvinisu mitmeaastase heina allakülviga. 4. Lutsern seemneks. 5. Lutsern seemneks. 6. Lutsern söödaks. 7. Suvinisu. 8. Kaer.

Säärase külvikorra tahame sisse seada selleks, et saada meie oma, Altaist pärinevat heinaseemet. Praegu külvatakse meil ainult sisseveetud seemneid, mis annavad madala saagi. Kõik meie poolt kasvatatud seemned on ette nähtud kolhoosi üldise külvikorra sisseseadmiseks. Selleks otstarbeks eraldaski maakorraldaja meile juba maatüki. Selle valisime väljaspool külvikorda farmi lähedal asuvast põlluosast.

Säärase heinavälja-külvikorra rakendamine on meie ümbruskonnas uudne.

MEIE PLAAN 1948. AASTAKS

Meil on koostatud juba kogu agrotehniline plaan. Selles on ette nähtud kõik tööd, mis tuleb teha 1948. aastal võitluses suurte saakide eest.

Selle plaani koostasime ühiselt ja iga rakendatava abinõu kohta võtsime vastu ühise otsuse. Koostatud plaani kinnitas kolhoosi juhatus.

1948. aastal kohustusime koguma vähemalt 300 puuda (49 tsentnerit) vilja igalt hektaari suuruse pindala hektaarilt.

Selleks harisime maa üles esimese brigaadi külvikorra neljandal väljal. 1947. aastal oli see mustkesa. Põllu kõrval asub tiik.

15. septembril kordasime kesa ja andsime igale hektaarile 20 tonni kõdunenud laudasõnnikut.

Nüüd jutustan meie poolt koostatud agrotehnilisest plaanist.

Selles on ette nähtud vähemalt meetripaksuse lumekihi kogu-

mine. Selleks tuleb põlluosa ümbritseda valliga, künda põld 5. novembriks traktoriadraga 25 sm sügavuselt, seada üles 3000 lumeväravat, teha vähemalt 25 sm kõrgune mullavall kevadel põllult lumevee äravoolu takistamiseks, teha esimese lumega lumevallid väravaridade vahele ja asetada lumeväravad talve jooksul ümber vähemalt 12 korda.

Talvel tuleb kohalikku väetist varuda järgmiselt: puutuhka 200 tsentnerit, linnusõnnikut 30 tsentnerit, lambasõnnikut 45 tonni ja valmistada kevadise kultiveerimise alla andmiseks fekaalikomposti 20 tonni. Väetis tuleb säilitada esimese brigaadi rehalas ja väetise varumine lõpetada 1. märtsiks.

Seeme tuleb ette valmistada järgmiselt: nisu miltuurum 0321 17 tsentnerit, nisu hordeiforme 010 20 tsentnerit ja otra bojets 14 tsentnerit.

1. novembriks puhastada seeme triööri abil kaks korda, kontrollida seemne külviväärtust, idanevust, niiskust ja puhtust esimene kord 10. novembriks, teine kord 10. jaanuariks ja kolmas kord 1. märtsiks; valmistada oma töökodades teine väetiskülvinasin.

Panna järelevalve nende abinõude tarvituselevõtmise üle sm. Rakitinile.

Agrotehniline õppus: iga kuu kolm korda korraldada õppust agrotehnilises ringis; pidada kolhoosnikuile viis loengut teemadel: „Lumekogumine ja lumevee säilitamine“, „Väetise kogumine ja kasutamine“, „Seemnete ettevalmistamine külviks“, „Kevadkülv agrotehnika“ ja „Oraste hooldamine“.

Kohustada brigaadi liikmeid sm. Rakitinit ja sm. Artemovat neid loenguid pidama.

Lumevee äravoolu takistamiseks parandada sügiskünni juures tehtud mullavallid. Tööd alustada kohe lume sulamise järel, ehitada lumest sulud ja kühveldada põllule kogunenud lumi laiali, et see sulaks ühtlaselt kogu põllul.

Kohe pärast lumesulamist kesad varakevadel kaks korda äestada risti suunas künnile. Äestamise eel külvata põllule käsitsi 200 tsentnerit puutuhka.

Niipea kui muld on küllalt tahenenud, kultiveerida kahel korral 12 sm sügavuselt käpp-kultivaatoriga ja seejärel äestada.

Kultiveerimise eel anda põllule 20 tonni fekaalikomposti.

Hiljemalt 25.—27. aprillini lõpetada külviks vajaliku seemne jaroviseerimine.

Kohe pärast kultiveerimist teha külv ristikülvimeetodil traktori-reaskülvajaga, kusjuures tuleb kasutada 6—7-sentimeetrist seemendussügavust. Arvesse võttes eelmiste aastate kogemusi, lugeda parimaks külviajaks ajavahemikku 25.—29. aprillini. Soovitada külv- ja teisi traktoritöid läbi viima traktorist Vladimir Gorlovit.

Jälgida orase tärkamist ja kooriku tekkimist mullapinnale. Vasutab sm. Artemova.

Kooriku tekkimisel üks kord äestada kergete äketega.

Esimest korda pealtväetada pärast orase tärkamist. Selleks kasutada linnusõnnikut, kusjuures 5 tsentnerit kuiva sõnnikut tuleb lahjendada 2000 ämbri veega ning anda samal hulgal ja samas vahekorras lambasõnnikut. Pärast pealtväetamist äestada põld kergete äketega diagonaali suunas.

Teist korda pealtväetada taimede võrsumise eel. Teiseks pealtväetamiseks kasutada hektaari kohta 4—5 tonni virtsa, mis on lahjendatud 3000—3500 ämbri veega. Pärast pealtväetamist äestada kergete äketega üks kord.

Kolmandat korda pealtväetada orast võrsumise ajal, taimede võrsumise eel.

Kolmandaks pealtväetamiseks kasutada 2—3 tsentnerit superfosfaati hektaarile. Vihmase ilma puhul külvata superfosfaati kuivalt. Kuiva ilmaga tuleb aga superfosfaat lahustada 2000 ämbri veega. Pärast kolmandat pealtväetamist tuleb muld kobestada hoburehade, mille piid on asetatud pärisuunaliselt. (Taimede vigastamise ärahoidmiseks antakse pealtväetist pilves ilmaga varahommikul või hilisõhtul.)

Umbrohtu hävitada vähemalt kaks korda: esimene kord orase tärkamisel (umbes 10.—15. maini) ja teine kord orase võrsumisel (1.—2. juunini).

Tarviduse korral, kui taimed jäävad kasvus maha, tuleb neid neljandat korda pealtväetada lämmastikväetisega, et soodustada terade arenemist ja suurendada nende kvaliteeti. Lämmastikväetisena kasutada ammoniumsulfaati, mida võetakse 2—2,5 tsentnerit hektaari kohta, kusjuures see lahustatakse 3000 ämbri veega.

15. juuniks ette valmistada vastavad ajutised terade hoiukohad töötavalt kombainilt saadava vilja kuivatamiseks ja puhastamiseks.

Kombainiga koristamine läbi viia tera täielikult valmimisel ja lõikuseks ettenähtud tähtaja jooksul ning ilma kadudeta.

Viljakoristamisel õigesti jaotada kohustused kolhoosnike vahel: kohustada kombaini juurest teri vedama Anna Artemovat, panna terade äravedu viljahoiukohalt Maria Valujevale ja Agafja Panfilovale, terade kaalumise ja saagi arvestamine sm. Rakitinile, terade kuivatamine ja puhastamine Tamara Gorlovale ning Efrosinja Turkovale ja usaldada kombaini juhtimine traktorist Vladimir Gorloville.

Meie poolt koostatud agrotehniline plaan on seadus, millest me kõrvalekaldumatult kinni peame.

MÕTTED TULEVIKUST

ÜK(b)P Keskkomitee veebruaripleenum püstitas kõigile kolhoosnikeile suured ülesanded. Me peame saama suuri ja püsivaid vilja-saake ning andma oma maale palju vilja, kartuleid ja juurvilja.

Seepärast oleme kohustatud aastast aastasse oma meisterlikkust täiustama. Kogu aeg liigub meie elu edasi. Kui aga meisterlik-

kus jääb oma arenemises maha, siis lakkab ta olemast meisterlikkus.

Meie töövõtteid matkitakse ja võetakse omaks, kuid neidki võib mitmeti parandada ja täiustada.

Võtame näiteks külvamisküsimuse. Praegu propageerisime ristikülvimeetodit sellepärast, et see on meie tingimustes parim kõigist teistest viisidest. Muuseas on aga selgi meetodil rida olulisi puudusi.

Traktori kahekordsel ülesõidul muld tiheneb. Ristikülvi puhul saadakse tavalisest tihedam külv, külvamise aeg pikeneb.

Lähemal aastail tuleb meil üle minna kitsa reavahega külvile. Sellise meetodi puhul külvatakse põld täis ühekorraga, kuid seejuures asuvad reaskülvaja taldrikud üksteisest 7—8 sm kaugusel, mitte aga 15 sm kaugusel, nagu tavaliste reaskülvajate juures. Seepärast jaotuvad ka terad ridades vabamalt. Nende toitepind on ruudukujuline ja mitte piklik ning taimede juurtekava areneb igast küljest ühtlaselt.

Antud juhul tuleb esitada tõsine nõudmine tööstusele. Meile väga vajalikke kitsarealisi külvimasinaid tehased ei tooda, kuigi nõudmine nende järele on äärmiselt suur.

Mida suurem on viljasaak, seda rohkem võtavad taimed mullast toitaineid. Seepärast aitavad eesrindlased nisul kasvada ja annavad mulda täiendavaid toitaineid. Pealväetamisega juhime taimede toitumist ja mõjutame nende arenemist.

Altai kraisis oli kaua levinud teooria, et Siberi mullad ei vajavat väetist. Selle teooria on põllumajanduse eesrindlased ümber lükanud. Väetise kasutamine on eesrindliku agrotehnika kompleksis tähtsamat abinõusid. Põhiline ja odavam väetis on virts. Seda kasutame mitmekülgsest nisu pealtväetamiseks, ja me oleme veendunud, et just see annab lisa lõikusele. Kuid seda väetist ei suuda me koguda veel täielikult. Kevadel immitseb virts jõgedesse ning nõgudesse ja me kasutame sellest vaid tühise hulga. Nii on meie kolhoosis võimalik aastas koguda 600 tonni virtsa. Sellest hulgast jätkuks 100—150 hektaari suvinisu pealtväetamiseks, mis moodustab peaaegu poole nisu all olevast pindalast kolhoosis. Me kogume siiski ainult 40—50 tonni virtsa, millest vaevalt jätkub meil ühe põlluosa väetamiseks.

Asi seisab selles, et meil pole õiget sõnnikuhooldlat ühes spetsiaalse virtsakaevuga. Meie loomalautades pole isegi rennikest, mille kaudu virts võiks virtsakaevu nirseda. Seepärast tuleb meil, nagu ma juba ütlesin, 40—50 tonni virtsa kogumiseks palju jõudu ja aega kulutada: kaevata põllul virtsakogujaid, et saada kunstlikult virtsa laudasõnniku hunnikutest, valades neid veega üle.

Kolhoosi viie aasta plaanis on ette nähtud virtsakaevu ehitamine.

1947. aastal alustas meie kolhoos telliste tootmist ja sügisel ehitame virtsakaevu omadest tellistest. Samuti ehitame nendest virtsarennid laudas.

Laudasõnnikust ei piisa kõigi meie kolhoosis vajalike pindalade väetamiseks. On ju meil kaks seitsmehäljast külvikorda.

See tähendab, et on tarvis otsida uusi teid orgaanilise väetise saamiseks. Oleme arvestanud, et mesiku külvamine haljasväetiseks asendab osaliselt puuduvat laudasõnnikut.

1949. aasta kevadel hakkame õppima kultuuride külvamist haljasväetiseks. Selle asja oleme juba läbi mõelnud ja selleks ette valmistunud. 1948. aastal kasvatame endale mesikuseemet ja 1949. aasta kevadel külvame seda kesapõllule esimese künni järel. Kui kesapõllul on arenenud tihe mesiku haljasmass, künname selle õitsemise eel sisse. Sellega anname mulda vähemalt 20 tonni väetist hektaari kohta.

Tähtsaks küsimuseks Altai on veesaamine põldude niisutamiseks. Ilma veeta ei ole võimalik pealtväetada ega kasta suurtel pindaladel.

Hiljuti arutati meie artelli kolhoosnikute üldisel nõupidamisel veeküsimust. Meil on juba kunstlik veemahuti, kuid see ei suuda rahuldada kolhoosi kasvavaid vajadusi ja teenindab ainult lähedalasuvaid põlde. Seepärast otsustati rajada veel kaks tiiki. Sügisel ja kevadel ehitavad eribrigaadid tammi Sipunovski orgu. Need kaks uut tiiki suudavad veega varustada kuni 400 hektaari suurust maaala.

Mullaviljakus oleneb õige külvikorra rakendamisest. Rajooni kolhoosides, sealhulgas ka meie kolhoosis, ei ole levinud mitmeaastaste heintaimede seemnete kasvatamine. See takistab õige külvikorra sisseseadmist. Ma arvan, et suurte saakide eesrindlased, kes kasutavad kõiki agrotehnilisi võtteid, peavad ka mitmeaastaste heintaimede seemnete kasvamise oma hoole alla võtma. Mitme aasta kestel külvasid Rosa Luksemburgi nimeline kolhoos ja naaberkolhoosid külvikorraväljadel lutserni, kuid seemneid nad ei saanud. Selle uue asja eesotsas sammus esimesena Jefremov 1946. aastal. Ta külvas oma põlluosal 4 hektaarile lutserni ja 1947. aastal sai kolhoos „Iskra“ sellelt suure seemnesaagi.

1947. aastal haarasime kinni Jefremovi algatusest ja rajasime esimese heinaseemnepõllu 8 hektaari suurusel maa-alal. See oli meie artelli eesrindlaste esimene panus üldise tähtsusega asjas, kolhoosi külvikorra rakendamisel.

Varem, 1938. aastal, külvati meie rajoonis nisu tseleesium 0111. Selgus, et see sort ei ole kohane meie tingimustes. See nakatub tugevasti nõgipeasse. Valmimisel lamandub ta nõrkade kõrte tõttu, mis raskendab lõikust ja põhjustab kadusid. Peale selle on selle sordi pea liiga peenike. Seepärast külvatakse meie rajoonis ja kolhoosis kaht teist suvinisu sorti: miltuurum 0321 ja hordeiforme 010.

Juba mõnda aastat külvame nisu miltuurum 0321. Meie mustmullamaal annab see sort kõige suuremat saaki ega nakatu nõgipeasse. See sort ei lamandu ja tera on tal suur. Veel väärtuslikum meie rajooni jaoks on miltuurum 533.

Ühel ajal selle sordiga paljundame ka kõva nisu, hordeiformet 010, mille külvamisel sai meie lüli esmakordselt rekordsaagi 1937.

aastal. See sort on eriti nõudlik eesrindliku agrotehnika suhtes, eelistades uudismaid ja mitmeaastaste heintaimede sööte.

Sordiseemne kasvatamise võtsime oma ülesandeks. 1946. aastal külvati seda sorti 6 hektaarile ja 1947. aastal juba 43 hektaarile. 1948. aastal kavatsime seda sorti külvata 120 hektaarile, seega juba tervele külvikorraväljale.

Praegu juba püüab kolhoos täielikult rakendada külvikordi. Üks põld ongi meil külvatud mitmeaastaste heintaimede alla. Järjekorras võtame iga aasta külvikorras mitmeaastaste heintaimede alla ühe põllu, peamiselt just säärase, millel hordeiforme 010 annab kõige suurema saagi. Seepärast püüame seda sorti küllaldaselt paljundada, et sellest jätkuks iga aasta kogu välja täiskülvamiseks.

Meie brigaadi eeskujul rajavad ka teised brigaadid praegu talviseks lumekogumiseks laiaulatuslikku lumeväravate majandust. Iga aasta punutakse umbes 6000 lumeväravat. Kuid see kõik pole veel küllaldane. Lund kogutakse siiski ainult veel üksikuil põldudel, mitte aga kõigil kolhoosi pindaladel.

Parimaks lumekogumise vahendiks kõigil kesaväljadel on kulisiline kesa. Meie rajoonis on see abinõu uudne.

Selle ülesande täitmise otsustas endale võtta meie brigaad ja kasutada kolhoosis kulissilist kesa. Iga aasta juuni algul kavatsime kesale külvata kõrgevarrelisi kultuure: maisi ja päevalille. Need tuleb külvata kulisside kaupa kahes reas 7,2-meetrilise vahega, seega traktorikultivaatori kahe käigu laiuses.

Kulissid asetame nõnda, et tavaliselt talvel esinev lõuna-lääne tuul puhuks otse kulisside poolt ja tuiskaks nende vahele lund.

See lumekogumise meetod on väga odav ega nõua suurt ajakulu. Arvestasime, et ühe hektaari kulissilise kesapõllu külvamiseks on vaja üldse ainult kaks kilogrammi päevalilleseemneid.

1948. aasta kevadel rajasime kolhoosis esmakordselt 150 hektaari ulatuses kulissilist kesa.

Peale selle teeme veel katseteid. 1948. aastal hakkame katse-lappidel paljundama uusi nisusorte: miltuurum 553, albiidum 3700 ning Kesk-Aasiast minule kingituseks saadetud suurepärasest nisu, mille on aretanud kolhoosnik-katsetaja Normuratov.

Kaks esimest sorti on välja aretanud meie Siberi katsejaamad. Need on väga saagirikkad ja haiguskindlad. Kesk-Aasiast minule saadetud nisuterad on suured ja läikivad. Igas peas on kuni 70 tera. See nisu annab väga suuri saake.

Me kasvatame ka kartuleid. Näiteks kolme aasta jooksul pani kolhoos maha puhtasordilist kartulit varajane roosa. Viimasel ajal nakatus see sort haigustesse. Seepärast kasvatamegi juba teist aastat uusi sorte — lorhi ja berlilingenit. Need sordid ei haigestunud isegi vihmasel ega külmal 1947. aastal. Nad andsid suure saagi, kuna niiskust mittetaluva varajase roosa saak vähenes pooleni.

Eesrindlased saavad suuri, 100—200-puudaseid saake. Kuid need näitajad on omased ainult üksikuile brigaadidele. Enamikus kolhoosides aga ei ületa nisusaak 50—60 puuda.

See tähendab, et meie ülesandeks on abistada kolhoose ja edasi anda oma kogemusi kolhoosnikuile. Ei saa enam rahul olla säärase olukorraga, kus kolhoosid ja brigaadid, kes töötavad meiega võrdseis tingimustes, saavad meist 4—5 korda väiksemaid viljasaake. Me peame omandama uusi kultuurseid meetodeid kogu kolhoosi tootmise juhtimiseks.

Mida see tähendab?

Mulle näib, et eesrindlätel peaksid olema alalised põllud külvikorralväljadel. Need põllud peaksid olema tüüpilised kõigile teistele kolhoosiväljadele. Me peaksime näitama inimestele, kuidas on vaja töötada, ja seda just selsamal mullal, mis on nendelgi, ja ka samades tingimustes, milles töötavad teised põllundusbrigaadid.

Ma arvan, et suure saagi meistrite ja teiste kolhoosnikute koostöötamine ühel ja samal põllul avaldab suurt mõju kõigi külvikorralväljade ülesharimise parandamisel. Siiski tuleb meil rangelt jälgida kultuuride järjestust külvikordades, teha mitmeaastaste heintaimede külvid, istutada kaitsemetsaribasid ja kasutada kogu agrotehnilist kompleksi umbrohu hävitamiseks. Kõik töövõtted, mida me senini oleme kasutanud ainult ühel põllul, saavad ühises töös kohustuslikuks kõigile teistele kolhoosnikutele. Järelikult tõuseb maaviljeluse kultuur kõigis kolhoosides ja see aitab meil saada kõigil külvi alla võetavail maa-aladel suuri ja püsivaid saake.

Suure saagi meistrite mõju avaldus juba kõigi kolhoosiväljade viljakuse tõstmisel.

Rosa Luksemburgi nimelises artellis, kus töötan mina, kolhoosis „Iskra“, kus töötab Jefremov, kolhoosis „Molodaja Gvardija“, kus töötab vana katsetaja sm. Tšumanov, ja teistes artellides, kus töötavad eesrindlased, saadi 1946. ja 1947. aastal kõige suuremad viljasaagid rajoonis.

Eesrindlased töötavad käsikäes teadusega. Agronoomid on meie parimad sõbrad. Head nõu ja väärtuslikke näpunäiteid saame me alati Beloglazovski rajooni peaagronoomilt Aleksander Gribanovskilt.

Kuid peab ütleva, et agronoomi on meie rajoonis vähe. Mõned juhtivad töötajad mõtlevad nõnda:

„Mispärast kinnistada agronoomi eesrindlastele? Nad ju ise tunnevad asja niisama palju kui agronoomid.“

Sellega aga tehakse suur viga. Me kõik oleme praktikud, vanad katsetajad ja püüame viia agrotehnikasse seda uut, mida praktiliselt on proovitud meie põldudel. Kuid agronoomide abi on meile alati vajalik.

Uusimat agrotehnikat käsitlevaid raamatuid ja brošüüre ei ilmu aga kahjuks veel küllaldaselt. Üht-teist olemasolevast kirjandusest ei jõua üldse meie kolhoosideni. Seepärast ongi meile agronoomi igapäevane abi hädavajalik. Ma arvan, et eesrindlikel kolhoosidel peaksid olema omad agronoomid. Agronoomi on hädasti vaja ka meie kolhoosis, seda enam, et me praegu küllaldaselt määral rakendame palju uut.

Agronoomi abiga püüame nisa saagi tõsta vähemalt 120 puudani mitte ainult ühe brigaadi põlluosal, vaid kogu kolhoosi külvikorras.

Tähtsaks küsimuseks on eesrindlaste koolide organiseerimine. Viimase 10 aasta jooksul on esile tõusnud palju suure saagi meistreid.

Kahjuks tuleb öelda, et neid pole veel küllaldaselt ja eriti vähe on neid välja kasvanud noortest, kes peaksid esmajärjekorras kinni haarama sellest meie põllumajandusele tähtsast liikumisest.

Ma sooviksin, et kõigis rajoonides organiseeritakse eesrindlaste koolid. Neis koolides peaksid õppima kõik suure saagi taotlejad, kes pole veel lõplikult omandanud eesrindlaste võtteid. Suure saagi eesrindlaste võtteid peaksid õppima ka kolhooside juhtivad töötajad: põllundusbrigaadide brigadiirid, kolhooside esimehed ja masina-traktorijaamade töötajad.

Ainult sääraustes tingimustes, kus suurem osa põllumajanduse alal töötajaist omandab hädavajalikke teadmisi, on võimalik hakata taotlema suuri saake brigaadides ja kolhoosides.

Tuleb öelda, et paljud meie põllundusbrigaadi brigadiirid ja kolhooside esimehed ei oska veel reaskülvajal üles seada külvinorme. Meil vanadel meestel — Jefremovil, Tšumanovil ja minul — tuleb peale külviga seoses olevate kohustuste teha iga aasta ka teisi töid. Esineme inspektoritena kvaliteedi alal või, nagu meid nimetatakse, „kolhoosi agronoomidena“.

Meie põllundusbrigadiire, veel rohkem aga kolhoosnikuid tuleb paljuski õpetada. Niisiis käid põllult põllule, parandad atra, näitad, kuidas parem on põldu äestada, ja sead reaskülvaja nõnda, et seeme langeks parajasse sügavusse.

Ometi peab seda teadma iga kolhoosnik. Seepärast on väga oluline õpetada kõiki uusimaid agrotehnika võtteid meistrite ridade suu- rendamiseks.

Kuni sõjaajani oli meil peaaegu igas kolhoosis kolhoosi-laborotoorium. Neid juhtisid suurte saakide meistrid. Nüüd on aga see hea üritus kõrvale jäetud ja kolhoosi-laboratooriume enam ei leidu. Kuid seegi on uute töövõtete kooliks.

Kolhoosi-laboratooriumide uuesti ellukutsumine on hädavajalik ja nende juhtimine tuleks panna parimaile katsetajaile.

1947. aastal taastati meie rajoonis kaks kolhoosi-laboratooriumi: üks kolhoosis „Iskra“ sm. Jefremovi juures ja teine meie kolhoosis. Seda hakkab mina juhtima ja mind abistab seejuures Anna Artemova.

Me koostasime juba loengute plaani. Neid hakkavad pidama õpetajad, arstid, agronoomid ja zootehnikud — meie kohalik intelligents.

Rajooni keskusest sõidavad meie juurde partei rajoonikomitee propagandistid.

Kolhoosi-laboratoorium on üles ehitatud. See on avar hoone, mis on ehitatud meie omadest tellistest. Me valisime juba välja palju eksponaate, mullamonoliite ja seemnete näidiseid. Kogusime ka väikese raamatukogu.

PALJASTATUD SALADUSED

Minult küsitakse tihti:

„Õelge, milles seisab eesrindlaste töö saladus? Avaldage see!”

Meie saladused on väga lihtsad ja kättesaadavad igale kolhoosnikule ja üldse igähele, kes on võimeline töötama ennastsalgavalt ja andumusega.

Eesrindlaste võitlus saagi eest annab sääraseid tagajärgi ainult sellepärast, et põllumajandusteaduse eesrindlikke saavutusi edukalt seotakse praktikaga.

Meilt küsitakse:

„Missugune võte on peamine teie töös? Mis on vajalik selleks, et jõuda rekordsaakideni?”

Meil eesrindlastel ei ole teisejärgulisi, vähetähtsaid agrotehnilisi võtteid. Armastuse ja hoolega valmistame ette seemne, kogume lund, anname väetist ja künname. Asja edu otsustab nimelt kõigi agrotehniliste abinõude tarvituselevõtmine ja igaüht neist abinõudest eesrindlased uuendavad ja viimistleavad. Selles peitubki esimene saladus võitluses rekordilise viljasaagi eest, s. o. kogu agrotehnilise kompleksi rakendamine ja eranditult kõigi agrotehniliste juhendite täitmine.

Kuid on ka veel teine saladus: täielik usk oma töö edusse ja oma asja õigsusse. Kasutades kaasaegset agrotehnikat oleme kindlad, et suuri saake võib saada ükskõik millistele looduskapriisidele vaatamata. Seepärast sammume julgesti edasi, teeme katseid, oleme südid ja täiendame agrotehnilist teadust uute avastustega, mis on võetud elust ja järele proovitud kolhoosipõldudel.

Meie eesmärgiks ja unistuseks on saavutada, et meie maa eesrindlasteks saaksid brigaadid, kolhoosid ja terved rajoonid. Siis võib nõukogude talurahvas anda täiendavalt miljoneid puudasid vilja.

SISUKORD

Jefremovi algatusel	5
Tee võidule	6
Meie tööst 1947. aastal	10
Meie plaan 1948. aastaks	14
Mõtted tulevikust	16
Paljastatud saladused	22

Vastutav toimetaja A. Talvoja.

Tehniline toimetaja E. Plaks.

Kaanejoonise valmistanud R. Tungla.

Ladumisele antud 16. II 1950. Trükkimisele antud 28. III 1950. Paber 60:92 sm
^{1/16}. Trükiarv 4000. Trükipoognaid 1,5. Arvutuspoognaid 1,75. MB-02333. Trüki-
koda „Punane Täht“, Tallinn, Pikk 54/58. Tellimise nr. 346.

На эстонском языке.

И. Н. Ракитин. 46 центнеров яровой пшеницы с гектара.

ОГИЗ — Сельхозгиз
Государственное издательство
сельскохозяйственной литературы
Москва, 1948

Brošüüri eestikeelses väljaandes on tehtud parandusi ja kärpimisi.

50 kop.

101(A)
A-18381

TÜ RAAMATUKOGU

1 0300 00504001 1